

Onpartijdigheids- rapport 2022

*De VRT en het Vlaams Belang:
een relatie op gespannen voet*

INHOUD

VOORWOORD	5
1. INLEIDING	6
A. DE VRT ZAL ONPARTIJDIG ZIJN OF NIET ZIJN.....	6
B. EEN (BEKNOPTE) GESCHIEDENIS VAN DE OPENBARE OMROEP.....	11
C. HOE WORDT DE VRT GEFINANCIERD?.....	12
2. DE CIJFERS	14
A. DUIDINGSPROGRAMMA'S.....	16
B. AMUSEMENTSPROGRAMMA'S.....	20
3. CONCLUSIE	22
A. IS DE VRT ER VOOR IEDEREEN?.....	22
B. ONZE VOORSTELLEN.....	25
C. NAWOORD.....	26

VOORWOORD

Het is een huizenhoog cliché: journalisten zijn “links”. In zijn zogenaamde POPOL-onderzoek onderzocht onder andere professor Stefaan Walgrave of die stelling al dan niet klopte. Het eindresultaat: politieke journalisten beschouwden zich gemiddeld als centrum-links. Even opmerkelijk: politieke journalisten beschouwen het publiek van hun medium als opvallend rechtser dan zichzelf.

De linkse maatschappijvisie van een groot deel van het journalistenkorps leidt automatisch tot de kritiek dat hun politieke overtuiging doorschemert in hun berichtgeving, waardoor neutrale en objectieve journalistiek wordt bemoeilijkt.

Het feit dat een journalist een tegengestelde opinie heeft, betekent echter niet dat hij geen goede journalistiek kan bedrijven. Ik ben ervan overtuigd dat veel journalisten en redacteuren, los van hun politieke overtuiging, goede journalistiek nog steeds als hun enig einddoel nastreven. Net zoals een politicus kiezers wil overtuigen of een bakker goede broden wil bakken, wil een journalist uiteindelijk een goed artikel of een degelijk programma afleveren. En dat is niet altijd makkelijk. Enorm strakke deadlines, steeds sneller veranderend nieuws en een bikkelharde concurrentie om de eerste te zijn: nieuws dat heet van de naald is. Veel journalisten leven, net zoals toppolitici, aan 200 km/u. Ik heb dus wel begrip voor het vak en de valkuilen die erbij komen kijken.

De Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie, de VRT, bekleedt een aparte positie binnen de journalistieke wereld. Als publieke omroep wordt hij voor het grootste deel bekostigd met belastinggeld. Hier staat ook een duidelijke opdracht tegenover die vervat staat in het Mediadecreet: de programma's van de VRT dienen bij te dragen tot de verdere ontwikkeling van de identiteit en de diversiteit van de Vlaamse cultuur. Ook dient de omroep bij te dragen aan een onafhankelijke, objectieve en pluralistische opinievorming in Vlaanderen.

Dat laatste wil zeggen dat ook een partij als het Vlaams Belang, die in 2019 meer dan 800.000 Vlaamse kiezers kon overtuigen en vandaag als grootste partij van Vlaanderen wordt gepeild, evenredig aan bod komt. Jammer genoeg is dat, zoals uit dit rapport zal blijken, niet het geval. Integendeel zelfs. Men kan niet anders dan tot de conclusie komen dat er redactionele keuzes worden gemaakt om het Vlaams Belang zo min mogelijk aan bod te laten komen. Dat is voor alle duidelijkheid in veel gevallen niet noodzakelijk de keuze van de journalisten die de interviews afnemen. De redactionele lijn wordt door een groep mensen bepaald, niet door een individu. Het is aan die redactie bij de VRT dat ik dan ook een oproep wil doen: lees dit rapport en trek er de juiste conclusies uit. Doe verder met wat u goed doet en verbeter waar het kan. Dat doet immers ook die bakker met zijn brood.

Tom Van Grieken
Voorzitter Vlaams Belang

1. INLEIDING

A. DE VRT ZAL ONPARTIJDIG ZIJN OF NIET ZIJN

Het spanningsveld tussen de publieke omroep en politiek is niet nieuw. Het is een rode draad doorheen de geschiedenis van de omroep. Hij werd zo'n 100 jaar geleden opgericht als een middel om een overheidsmonopolie op de radio te bewerkstelligen. Het communicatiekanaal werd immers te belangrijk bevonden om over te laten aan de private spelers. Op dat moment waren het immers voornamelijk politieke partijen die radiostations in handen hadden. Die situatie, waarbij radio dus als privaat medium ontstond, vaak gefinancierd door fabrikanten van radiotoestellen, werd dan ook snel beëindigd. De idee daarachter was vooral om enige controle over radio als medium te houden. Het bleek een pragmatisch middel van de politieke wereld om een **proportionele behandeling** van politieke partijen en politici te garanderen. Op die manier werd de al te vrije redactionele onafhankelijkheid van de publieke omroep gecompenseerd. Eenzelfde logica werd in de jaren 1950 voor de televisie gehanteerd.

Onpartijdigheid

Hoewel het onderscheidende karakter van de publieke omroep vooral na de liberalisering van de omroepmarkt op de voorgrond trad, werd **onpartijdigheid** al tijdens het monopolie van de publieke omroepen in Europa naar voren geschoven als een essentieel onderdeel van de maatschappelijke opdracht. In een niet zo ver verleden werd die onpartijdigheid nog op een apothekersweegschaal in minuten bijgehouden. Hoewel het een zeer instrumentele visie was op onpartijdigheid, was het wel een transparante en vanuit democratisch oogpunt niet onbillijke werkwijze.

Redactionele autonomie

Ironisch genoeg bleef de greep van de politiek op publieke omroepen tot diep in de jaren '90 op alle geledingen van de publieke omroep aanhouden. Vanuit de politiek besepte men dat het zo niet verder kon en men hervormde de BRT tot een autonoom overheidsbedrijf waarbij de invloed van de politiek afnam. De depolitisering van de structuur en werking van de publieke omroep die eruit voortvloeide, was de aanleiding om de tot dan toe gehanteerde invulling van onpartijdigheid en onpartijdigheidsbeleid om te keren.

Redactionele autonomie was het nieuwe codewoord. Maar die autonomie botst vandaag op haar limieten, aangezien de vooropgestelde onpartijdigheid er vaak

zoek door raakt. Net zoals alle mensen hebben journalisten, hoofd- en eindredacteuren immers een mening die ze liefst zo ruim mogelijk gedeeld willen zien. In een redactie waar de samenstelling een afspiegeling is van de samenleving houden tegengestelde meningen mekaar in evenwicht. Wanneer ze in een redactie echter gelijklopend zijn en daarenboven steeds verder afstaan van de publieke grondstroom verliest dat corrigerend mechanisme zijn kracht.

80 procent journalisten stemt links

De politieke voorkeur van journalisten en omroepmedewerkers kan daar uiteraard niet los van worden gezien. Hoewel er geen specifieke cijfers voor de openbare omroep bestaan, is er weinig reden om aan te nemen dat er een groot verschil bestaat met de andere media. Uit een in 2019 door de Universiteit Antwerpen gevoerd onderzoek bleek dat het merendeel van de journalisten zichzelf identificeert als links tot centrumlinks. Uit een eerdere bevraging van het vakblad *De Journalist* bleek dan weer dat de linkse partijen (Groen, PVDA en sp.a/Vooruit) als sinds de jaren '90 kunnen rekenen op de stem van 80 procent van het journalistieke personeel. Bij de kiezers is die verhouding net omgekeerd. De vaak verkondigde stelling dat de linkse opinie van journalisten doorschemert in de berichtgeving, waardoor onpartijdige en objectieve journalistiek wordt gehypothekeerd, is dus geenszins op los zand gebouwd.

“REDACTIONELE AUTONOMIE WAS HET NIEUWE CODEWOORD. MAAR DIE AUTONOMIE BOTST VANDAAG OP HAAR LIMIETEN, AANGEZIEN DE VOOROPGESTELDE ONPARTIJDIGHEID ER VAAK ZOEK DOOR RAAKT.”

In het kwalitatieve luik van een onpartijdigheidsstudie van de Universiteit Antwerpen en de Vrije Universiteit Brussel (waarover u meer leest op blz. 14) wordt die scheef-trekking ook bevestigd door redacteurs van de VRT zelf. *“Ik vind dat redacties soms heel snel aan een bepaalde verzuchting toegeven als ze uit politiek correcte hoek komt, en het veel moeilijker hebben met andere verzuchtingen”*, stelt een VRT-journalist anoniem in het onderzoek. Duidelijker kan haast niet. Of toch. Voormalig hoofdredacteur van de VRT-nieuwsdienst Siegfried Bracke formuleerde het als volgt in Knack (30 oktober 2019): *“Het gaat over een pensée unique die heerst bij de VRT, en die is links en groen.”*

Constructieve journalistiek: nieuw wapen tegen ‘rechtse verzuring’

Om bepaalde – vaak onuitlegbare – redactionele keuzes te rechtvaardigen, werd op aansturen van Björn Soenens, de toenmalige hoofdredacteur van Het Journaal, vanuit de VRT-torens het nieuwe adagium van de **constructieve journalistiek** uit

“DE VRT-NIEUWDIENST REKENDE AF MET EEN JOURNALISTIEK MODEL DAT DE BURGER ONOPHOUDELIJK ‘SLECHT NIEUWS’ VOORSCHOTELT.”

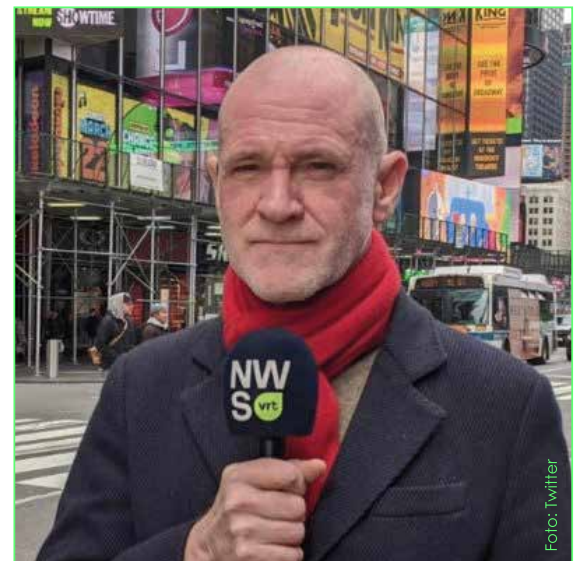
misme en een “*destructief, polariserend wereldbeeld*”. Met constructieve journalistiek diende het VRT-journaal het voorbeeld te geven, door mensen “*te verbinden in plaats van conflicten op te poken*”. De constructieve journalisten van de Reyerslaan stapten daarmee af van de idee dat een journalist vooral verslag moet uitbrengen. In de plaats daarvan werd er voortaan duidelijk geopteerd voor het opdringen van een opinie en een wereldbeeld. “*We moeten niet alleen het haar in de soep tonen*”, aldus Soenens, “*maar het er ook uit halen*”. Soenens beriep zich daarbij op de denkwijze van de Amerikaanse onderzoeksjournalist Carl Bernstein die zegt dat “*journalistiek zoeken is naar de best mogelijke versie van de waarheid*”. Dat de VRT het nieuws hiermee deed verglijden naar een goednieuwsshow, vormde – ondanks striemende kritieken uit journalistenland – geen beletsel.

Dat het instrument van de constructieve journalistiek in de feiten een handig wapen is tegen de aandikkende populariteit van rechtse of nationalistische partijen, is kristalhelder. Alles wat niet in de ‘opbouwende’ maatschappijvisie van de linkse hoofdredactie paste, werd genegeerd of in een slecht daglicht geplaatst. Dat gebeurt trouwens allesbehalve in bedekte termen. Zo vond Soenens het als hoofdredacteur nodig om de partijvoorzitter van het Vlaams Belang, Tom Van Grieken, te blokkeren op Twitter. Zogenaamde destructieve elementen hoorden immers niet thuis in diens optimistische en probleemoplossende hersenpan. Een steeds groter wordende oppositiepartij die niet alleen de staatsstructuur grondig wil hervormen, maar ook ingaat tegen de heersende politiek correcte zienswijze zit immers als gegoten in die ‘destructieve’ categorie.

Publieke omroep ≠ staatszender

De redactionele autonomie die vastgelegd is in artikel 7 van het Mediadecreet¹ is, zoals gesteld, vandaag geworden tot een handig wapen om bepaalde politieke en ideologische stromingen te benadelen en het legitimeert een al te einge-

de hoed getoverd. Nieuws en duiding moesten vooral ‘opbouwend’ zijn. De VRT-nieuwsdienst rekende af met een journalistiek model dat de burger onophoudelijk ‘slecht nieuws’ voorschotelt. Dat leidde volgens Soenens immers tot pessi-

¹ Art. 7. De VRT stelt autonoom zijn programma-aanbod en uitzendschema vast.

reid optreden van redacties. Het zorgt ook voor de uitholling van het parlementair controlerecht. Zo worden parlementaire vragen over de programmatie van de VRT stelselmatig afgewimpeld of zelfs onontvankelijk verklaard. “*De programmatie van de VRT moet in alle autonomie kunnen gebeuren. Ik respecteer die autonomie en de journalistieke onafhankelijkheid. De VRT is een publieke omroep en geen staatszender*”, argumenteerde mediaminister Benjamin Dalle (cd&v) op een vraag van Vlaams parlementslid Klaas Sloopmans over het uitzenden van de 18e verjaardag van prinses Elisabeth.²

Cijfers en feiten

Verklonden dat rechts en meer bepaald het Vlaams Belang doelbewust genegeerd wordt is één. Het bewijzen is iets anders. Deze brochure is daar een stevige aanzet toe. Ze geeft een weergave van de politieke gasten in de duidings- en amusementsprogramma's van de openbare omroep gedurende het jaar 2022. De vaststellingen ervan zijn duidelijk.

² www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1339244/verslag/1341206

Wettelijk kader

Net zoals in de rest van Europa krijgt onze publieke omroep specifieke regels opgelegd binnen beheersovereenkomsten of eigen codes en standaarden. In Vlaanderen zit de onpartijdigheid van de publieke omroep verankerd in:

- het Mediadecreet;
- de beheersovereenkomst;
- de Code van de Raad voor de Journalistiek;
- interne deontologische codes;
- richtlijnen van de VRT zoals het programmacharter, het redactiestatuut en de 10 richtlijnen van onpartijdigheid.

Artikel 39 van het Mediadecreet dat de onpartijdigheid behelst, luidt als volgt:

*“In de programma's wordt elke vorm van discriminatie geweerd. Het programma-aanbod verloopt zo dat het **geen aanleiding geeft tot discriminatie tussen de verschillende ideologische of filosofische strekkingen**. De informatieprogramma's, de mededelingen en de programma's met een algemeen informatieve inslag, en alle informatieve programmaonderdelen worden in een geest van **politieke en ideologische onpartijdigheid verzorgd**.”*

Klachtenprocedure

Wie van oordeel is dat er sprake is van partijdigheid in de berichtgeving kan hiertoe klacht indienen bij de Vlaamse Regulator voor de Media. De instelling handhaaft de Vlaamse mediaregelgeving en doet onder meer uitspraak over geschillen die rijzen naar aanleiding van programma's waarin discriminatie voorkomt tussen verschillende ideologische of filosofische strekkingen.

B. EEN BEKNOPTE GESCHIEDENIS VAN DE OPENBARE OMROEP

- 1931** Op 1 februari 1931 start het Nationaal Instituut voor de Radio-Omroep (NIR) op de middengolf met twee nationale programma's: een Nederlandstalig programma en een Franstalig.
- 1937** Het NIR wordt opgesplitst in een Franstalige en een Nederlandstalige afdeling, elk met een eigen directeur-generaal.
- 1953** Op 31 oktober 1953 worden de eerste televisieuitzendingen in België uitgezonden.
- 1960** In 1960 verandert de omroepwet de benaming van de omroep in BRT (Belgische Radio en Televisie).
- 1979** In 1979 maakt een decreet van de BRT een Vlaamse culturele instelling. Nieuwsuitzendingen en programma's met een informatief karakter moeten in een strenge geest van objectiviteit verlopen.
- 1991** Het omroepdecreet van 27 maart 1991 verandert de officiële benaming BRT naar BRTN, waarbij de N staat voor "Nederlands".
- 1997** Het maxi-decreet van 1997 vormt de openbare omroep vanaf 1 januari 1998 om in de naamloze vennootschap van publiek recht VRT: de Vlaamse Radio en Televisieomroep.
- 2017** Videoplatform VRT NU wordt gelanceerd.
- VRT krijgt een nieuwe huisstijl.
- De nieuwssite deredactie.be wordt vervangen door vrtnws.be.
- 2020** De VRT krijgt een nieuwe raad van bestuur.
- CEO, Paul Lembrechts, en Peter Claes, algemeen directeur Media en Productie, verlaten de VRT.
- Leo Hellemans wordt CEO ad interim en wordt vanaf augustus vervangen door Frederik Delaplace.
- 2022** De VRT krijgt een nieuwe raad van bestuur met Frieda Brepoels als voorzitter. Door een wettelijk handigheidje halveert men het aantal Vlaams Belang-leden in de bestuursraad.

C. HOE WORDT DE VRT GEFINANCIERD?

De VRT haalt haar inkomsten uit twee bronnen: de overheidsfinanciering, die het overgrote deel van de inkomsten uitmaakt, en de eigen inkomsten.

- **De basisfinancieringsenveloppe (belastinggeld)**

De Vlaamse overheid kent elk jaar een financieringsenveloppe aan de VRT toe. Deze financieringsenveloppe is vastgelegd in het Mediadecreet. In 2021 bedroeg die 265.593 euro.

- **Gemengde financiering**

Naast de overheidsfinanciering haalt de VRT nog inkomsten uit andere bronnen, zowel uit commerciële als niet-commerciële activiteiten. In 2021 haalde de openbare omroep op die manier zowat 184 miljoen euro uit de markt.

2. DE CIJFERS

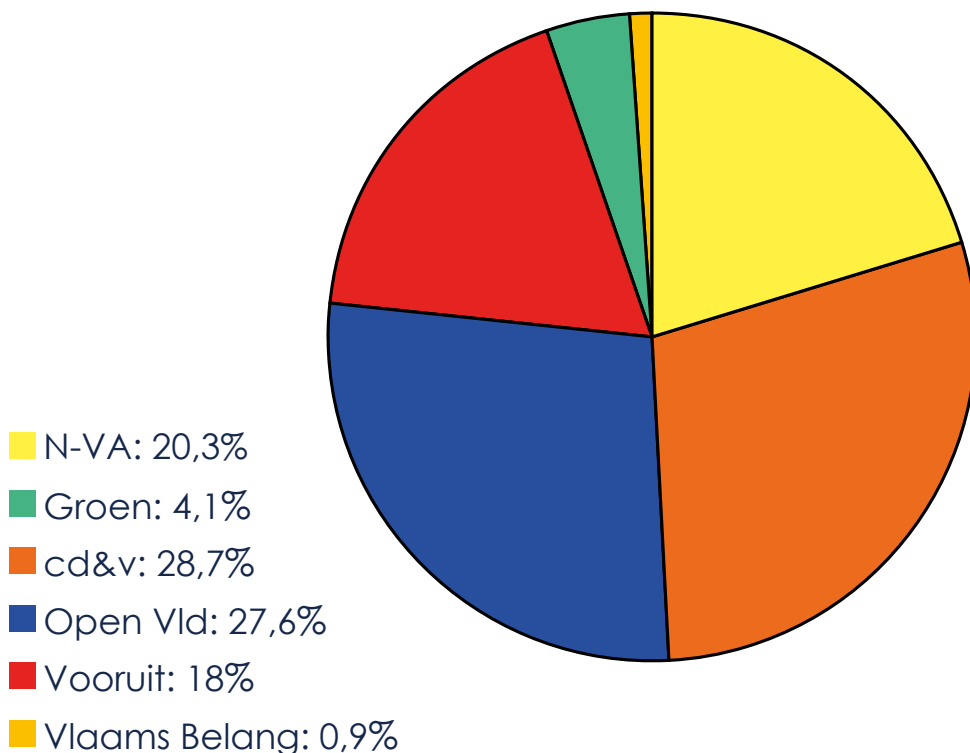
Van een orgaan dat zijn inkomsten grotendeels uit belastinginkomsten van de burgers haalt, mag men verwachten dat alle politieke partijen die deze burgers vertegenwoordigen op gelijkwaardige manier behandeld worden. Niets is echter minder waar. Hoewel het Vlaams Belang bij de laatste verkiezingen als grote overwinnaar met meer dan 800.000 stemmen de op een na grootste van Vlaanderen en zelfs België werd, komt onze partij bijzonder weinig aan bod in de programma's van de VRT.

Onderzoekers concluderen: “Vlaams Belang komt minder aan bod op VRT”

Die conclusie werd overigens bevestigd door een uitgebreide onpartijdigheidsstudie van de Universiteit Antwerpen.¹ “*Politici van Vlaams Belang komen relatief weinig aan het woord*”, concluderen de onderzoekers. Onderstaande cijfers spreken wat dat betreft voor zich.

¹ Onpartijdigheid van de VRT nieuwsberichtgeving 2021, rapport in opdracht van de VRM.

Spreektijd partijen in het VRT-journaal 2021

Raad van State: “VRT moet Vlaams Belang gelijkwaardig behandelen”

Het ongelijk behandelen van het Vlaams Belang door de openbare omroep is zoals eerder aangegeven allesbehalve een nieuw gegeven. Verschillende instanties tikten de VRT hierom reeds op de vingers. Zo oordeelde de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) al in 2007¹ dat het Vlaams Belang gediscrimineerd werd ten opzichte van de andere ideologische strekkingen, waardoor de geest van onpartijdigheid niet gerespecteerd werd die door de wetgever aan de openbare omroep wordt opgelegd. De VRT trok hierop naar de Raad van State, maar haalde bakzeil. Ook het hoogste administratieve rechtscollege oordeelde dat *“een niet objectief en niet redelijk verantwoord onderscheid gecreëerd werd voor een gelijke categorie van personen”*.

Rechtbank: “Vlaams Belang is geen racistische partij”

Tot nader order werd aan het arrest van de Raad van State geen gevolg gegeven. In hun argumentatie om ons blijvend te discrimineren, wijst de VRT vaak naar het programma en de ideologie van het Vlaams Belang.

Die druist volgens de VRT in tegen een verdraagzame samenleving. In een interne VRT-nota² die reeds sinds 2001 in voege is, baseert de VRT zich op een aantal internationale verdragen om de ongelijke behandeling van het Vlaams Belang te rechtvaardigen. *“De VRT zal erover waken om de standpunten van het VB, die in strijd zijn met de Verklaring van Praag én met de opdracht van de VRT, in zijn uitzendingen niet aan bod te laten komen”*. En: *“Standpunten die gebaseerd zijn op discriminatie en sociale uitsluiting krijgen geen tribune bij de openbare omroep. Het criterium moet niet zijn dat we alle partijen evenredig aan bod laten komen, maar wel dat 1. enkel journalistiek relevante standpunten weergegeven worden en 2. het VB geen politieke partij als alle andere is.”*

Dat de VRT het zogenaamd discriminatoir karakter van het Vlaams Belang niet staft met rechtspraak, mag blijken uit een arrest van het Antwerpse Hof van Beroep uit 2018. Daarbij oordeelde de rechter dat het Vlaams Belang zich niet schuldig maakt aan racisme. In zijn advies dat aan het arrest voorafging oordeelde de advocaat-generaal dat er geen bewijs is dat het Vlaams Belang racistische of discriminerende tendensen zou vertonen. *“Tot op heden zijn er geen acties opgestart tegen Vlaams Belang welke toelaten deze partij te kwalificeren als een partij met een racistisch gedachtegoed. Alle overwegingen met betrekking tot het verleden over de politieke partij genaamd Vlaams Blok zijn niet ter zake”*, aldus de advocaat-generaal.

¹ www.vlaamseregulatormedia.be/nl/beslissingen/2007/klacht-frank-vanhecke-tegen-nv-vrt

² De integrale tekst van de nota is nog steeds terug te vinden op de website van De Standaard via <https://ap.lc/gR1NI>

**“REEDS IN 2007 OORDEELDE DE
VLAAMSE REGULATOR VOOR DE
MEDIA DAT HET VLAAMS BELANG
GEDISCRIMINEERD WERD OP DE
VRT.”**

A. DE DUIDINGSPROGRAMMA'S

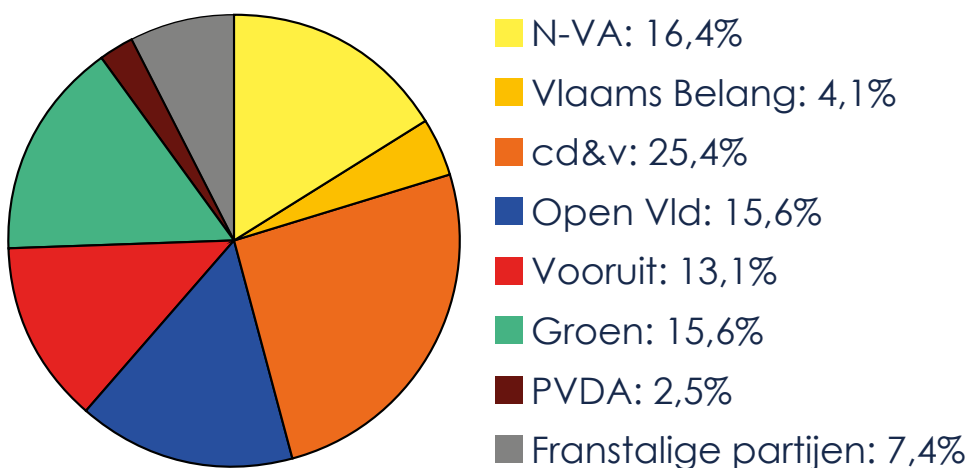
Het Vlaams Belang stelt op geregelde tijdstippen de vraag aan de minister van Media om een oplistings te maken van politieke gasten bij duidingsprogramma's van de openbare omroep, maar die weigert dat consequent. *“Een oplistings van alle politici die te gast waren in programma's van de nieuwsdienst hoeft de VRT niet bekend te maken. Een dergelijke oplistings is immers vatbaar voor verkeerde interpretaties: de aanwezigheid van politici in programma's van de nieuwsdienst hangt af van de actualiteit van de dag en de week. In de aanloop naar de verkiezingen waakt de VRT-nieuwsdienst zoals steeds nauwkeurig over een evenwichtige spreiding van de politici in de verschillende verkiezingsprogramma's. Dat gebeurt onder toezicht van de hoofdredactie van de nieuwsdienst”*, klinkt het ontwijkend.

Het Vlaams Belang nam dan maar zelf de proef op de som en ging aan het turven. We noteerden voor het volledige jaar 2022 de aanwezigheden van politieke partijen in de verschillende duidingsprogramma's van de VRT. De resultaten daarvan - die voor zich spreken - kan u hierna terugvinden.

i. Terzake (Canvas)

Terzake volgens de VRT: 'Van maandag tot en met vrijdag brengt Terzake duiding bij het nieuws van de dag. Voor de kijker die beter wil begrijpen, kaderen Annelies Beck en Kathleen Cools de actualiteit aan de hand van kritische en verhelderende interviews.'

Vooreerst valt te concluderen dat de traditionele partijen in Terzake flink boven hun gewicht boksen in verhouding met hun reële electorale gewicht. Dat geldt overigens ook voor de linkerkant. Hoewel zij een electorale marktwaarde vertegenwoordigen van 25 procent krijgen zij bijna 40 procent van de politieke schermtijd.

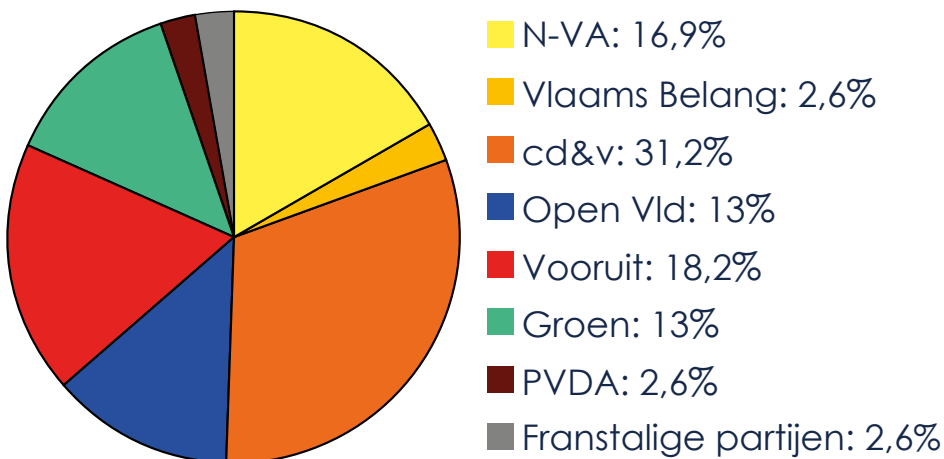

ii. De afspraak (Canvas)

'De afspraak' volgens de VRT: 'De afspraak kijkt op eigen wijze naar het nieuws en ontvangt gasten uit de actualiteit.'

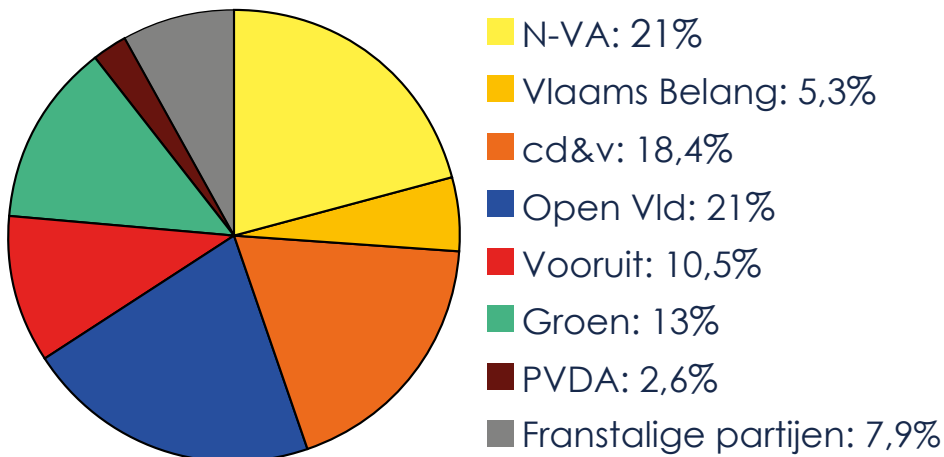
Het programma is al jaar en dag voorwerp van discussie omwille van het selectieve uitnodigingsbeleid. Zelfs in regeringskringen werd het te links bevonden programma op de korrel genomen. N-VA-parlementslid Marius Meremans zei daarover in De Morgen (12 oktober 2019) "Met Het journaal of Terzake kunnen we leven. Maar 'De afspraak', dat is een probleem".

Leggen we de focus op onze partij dan valt die linkse koers des te meer op. Zo werd in 2022 het Vlaams Belang welgeteld 2 keer uitgenodigd bij Bart Schols of Phara de Aguirre, goed voor een schamele 2,6 procent van de politieke gasten. Ook de oververtegenwoordiging van cd&v en Vooruit springen in het oog.

iii. De afspraak op vrijdag (Canvas)

Onderstaande cijfers tonen aan dat Ivan De Vadder de voorkeur geeft aan gasten uit de meerderheidspartijen. De centropartijen boksen duidelijk boven hun electoraal gewicht. Geen verrassing: het Vlaams Belang krijgt beduidend weinig aandacht.

Het programma behoort ontegensprekelijk tot de categorie van het Wetstratees en de politique politicienne. Voor de liefhebbers is het alvast een interessant duidingsprogramma dat ontegensprekelijk een vacuüm vult in het Vlaamse medialandschap. Hoewel het Vlaams Belang ook hier wordt behandeld als een kleine partij is 'De afspraak op vrijdag' het programma waar we verhoudingsgewijs het meest aan bod komen van alle VRT-duidingsprogramma's. Opmerkelijk is bovendien de zeer sterke oververtegenwoordiging van cd&v. Niettegenstaande de christendemocraten zo'n 150.000 minder kiezers tellen, komen ze meer dan 3 keer zo vaak aan bod.

iv. Villa politica (Eén)

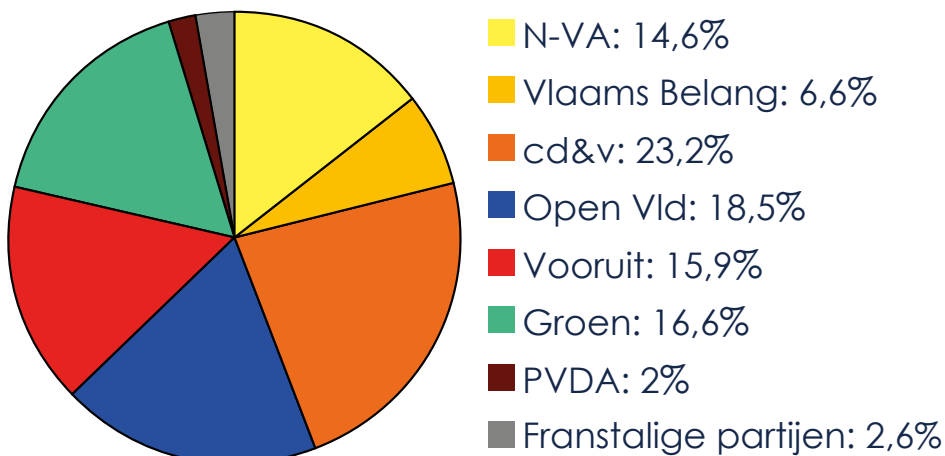
'Villa politica' wordt tweemaal per week uitgezonden in de namiddag. Op woensdag is er een uitzending vanuit het Vlaams Parlement en op donderdag vanuit de federale Kamer. Op zaterdag wordt er een samenvatting uitgezonden van de voorbije week.

““ELKE MENING TELT”, KLINKT HET VEELBELOVEND IN DE BEHEERSOVEREENKOMST. MAAR SOMMIGE WEGEN BLIJKBAAR NET IETS ZWAARDER DAN ANDERE.”

Het programma was de opvolger van de zogenaamde uitzendingen voor derden. Daarin kregen levensbeschouwelijke bewegingen, politieke partijen of beroepsverenigingen uitzendtijd

op de openbare omroep. Het kijkcijfersucces van de aan het VB gelieerde Nationalistische Omroepstichting (NOS) bleek echter al snel een doorn in het oog van zowel de Wetstraat als de Reyerslaan, waardoor de uitzendingen voor derden werden afgeschaft. Als opvolger koos men voor een politiek liveprogramma waarbij men de touwtjes steviger in handen had. 'Villa politica' was geboren.

Wie het programma volgt, kan niet anders dan vaststellen dat de gasten die de eer krijgen het woord te voeren met Goedele Devroy zelden volksvertegenwoordigers

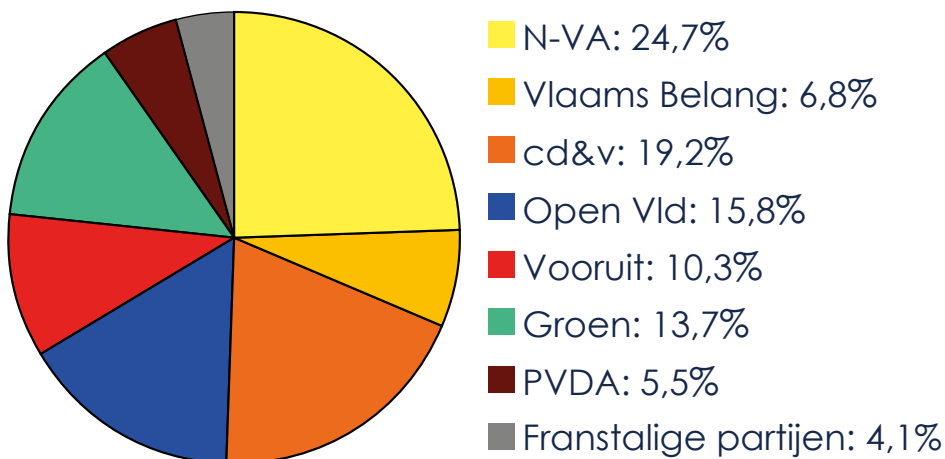

van het Vlaams Belang zijn. Van de 151 politici die in 2022 mochten opdraven, waren er amper 10 vertegenwoordigers van het Vlaams Belang. Verder valt het op dat de centumpartijen cd&v en Open Vld disproportioneel veel aandacht krijgen. Bijna de helft van de spreektijd (41 %) gaat naar hun vertegenwoordigers.

v. De zevende dag (Eén)

Volgens de VRT: Lisbeth Imbo en Lieven Verstraete nemen elke zondagochtend een duik in de politieke en maatschappelijke actualiteit.

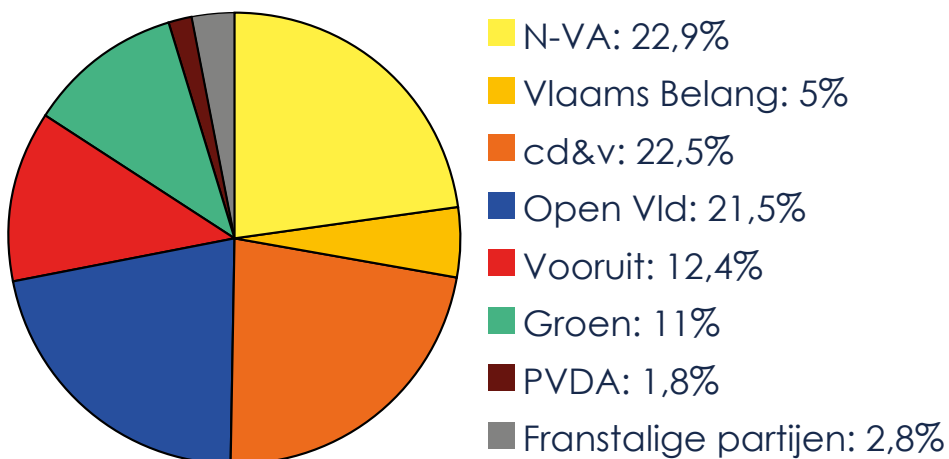
Het programma biedt disproportioneel veel spreektijd aan de regeringspartijen. De oppositiepartijen verdelen de korsten, de kruimels zijn voor de PVDA en het Vlaams Belang.

vi. De ochtend (Radio 1)

Actualiteitsprogramma dat elke weekdag van 6 tot 9 u. te horen is en zaterdag en zondag van 7 tot 9 u.

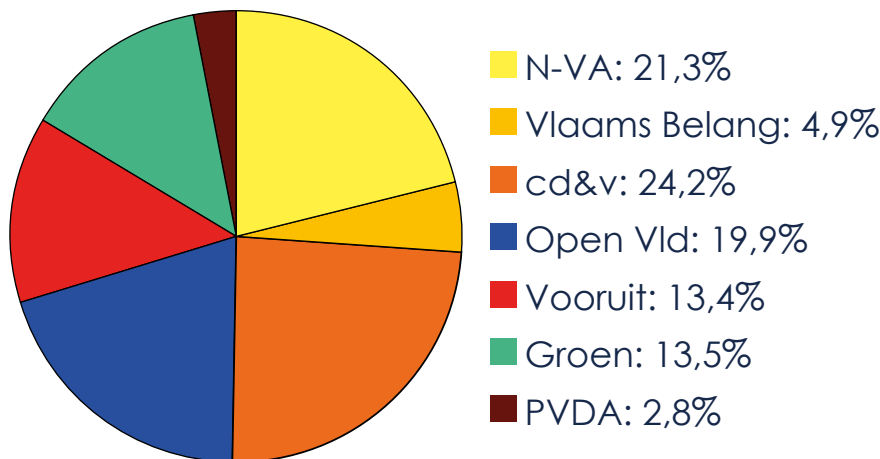
Nog meer dan de duidingsprogramma's op Eén en Canvas slaagt De Ochtend er al

jaren in onze partij ver weg van de schijnwerpers te houden. De aversie jegens onze partij is er nauwelijks verholen. Minder dan 3 procent van de politieke gasten die in 2022 de revue passeerden, waren vertegenwoordigers van het Vlaams Belang.

vii. Totaalplaatje duidingsprogramma's VRT

Het totaalplaatje is duidelijk. Het Vlaams Belang is als tweede partij van Vlaanderen sterk ondervertegenwoordigd in de duidingsprogramma's van de VRT-nieuwsdienst. Op de kleine PVDA na, zijn alle partijen significant meer aanwezig dan het Vlaams Belang. Deze marginalisering van de Vlaams Belang-stem is onaanvaardbaar voor een publiek gefinancierde omroep waar onpartijdigheid, neutraliteit en gelijkwaardigheid te allen tijde (zouden) moeten gelden.

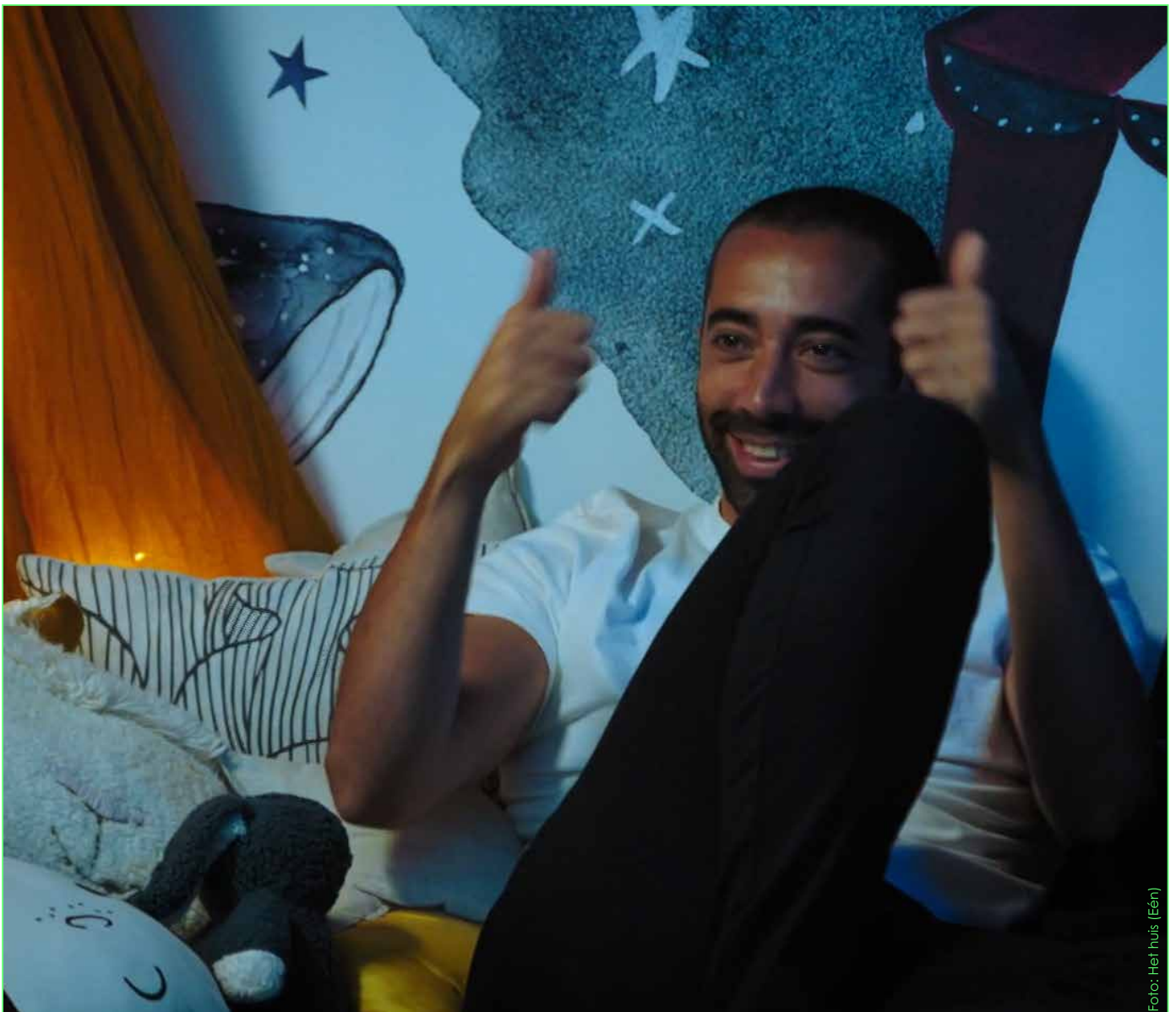
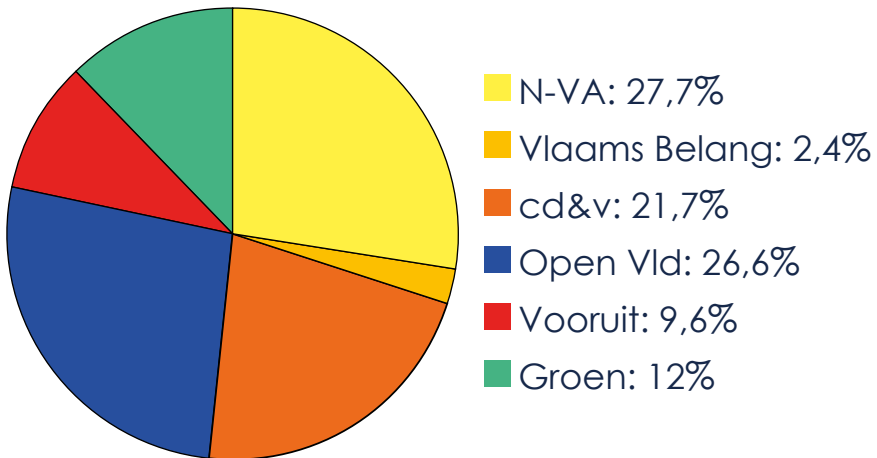
B. AMUSEMENTSPROGRAMMA'S

Het Vlaams Belang is van oordeel dat politici niets te zoeken hebben in amusementsprogramma's. Steeds meer politici ondergraven de al zeer geringe geloofwaardigheid van de politiek in hun zoektocht naar media-aandacht. Politici moeten niet bezig zijn met het zingen van liedjes of tappen van moppen, maar met de problemen van hun kiezers. In Frankrijk of Nederland wordt er met grote ogen gekeken naar de manier waarop politici zich bij ons degraderen tot hofnarren.

Daarnaast kan men er niet om heen dat vertegenwoordigers van sommige politieke partijen overbevraagd zijn voor deelname aan entertainmentprogramma's, terwijl vertegenwoordigers van andere partijen bijna niet of zelfs helemaal niet aan bod komen. Het verleden heeft uitgewezen dat dit een significante invloed heeft op de kiesintenties. Terwijl men bij bepaalde politieke partijen maar al te graag de mens achter de politicus in beeld brengt, probeert men dat in andere gevallen (in casu het Vlaams Belang) angstvallig te vermijden.

De cijfers betreffende de aanwezigheid van politici in amusementsprogramma's op VRT-radio en -televisie in 2022 illustreren dat treffend.

Aanwezigheid politici in ontspanningsprogramma's van VRT

3. CONCLUSIE

A. IS DE VRT ER VOOR IEDEREEN?

De VRT, Vlaamse Radio en Televisie, heeft er de afgelopen jaren een hobbelig parcours op zitten. Een vernietigend auditrapport legde een aantal ernstige financiële malversaties bloot. Bijkomend ligt ook de nieuwe beheersovereenkomst, die fungeert als contract tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VRT, onder vuur. Zij bepaalt aan welke verplichtingen en eisen de omroep moet voldoen om de overheidsdotatie te ontvangen. Zoals vermeld op blz. 13, ontvangt de VRT jaarlijks een pak³ belastinggeld. Niet minder dan 60,5 % van alle inkomsten komt uit belastinggeld. In 2021 ging het om 274 miljoen euro. Dat bedrag omvat de basisdotatie, maar ook andere subsidiekanalen zoals het aandeel van de loonindexatie en de dotatie die ze ontvingen in het kader van het fel gecontesteerde transformatieplan. De Vlaamse burger betaalt hiermee via zijn belastingbrief een dikke 40 euro aan de VRT. Daar mag wel iets tegenover staan.

Interne nota legitimeert discriminatie Vlaams Belang

Onpartijdigheid, bijvoorbeeld. Maar daar knelt het schoentje. Het is nog geen enkele kijker ontgaan dat de VRT anders omspringt met het Vlaams Belang dan met de andere partijen. Onze partij komt systematisch minder aan bod, zoals voorgaande cijfers uitgebreid aantonen. Zoals eerder vermeld werd dat ook geformaliseerd in een interne richtlijnnota waarin werd bepaald hoe journalisten moesten omgaan met het Vlaams Belang. Het resulteerde in een berichtgeving waarbij het Vlaams Belang in verhouding tot zijn stemmenaantal – eufemistisch gesteld – sterk ondervertegenwoordigd bleef. Het Vlaams Belang mocht immers op generlei wijze worden behandeld zoals de andere partijen. *“Er moet bijzonder omzichtig worden omsprongen met het aan het woord laten van vertegenwoordigers van het Vlaams Belang. Dit betekent dat het verantwoord is dat vertegenwoordigers van het VB niet aan bod komen in bepaalde politieke debatten en politieke – inclusief parlementaire – verslagen”*, luidt het in een interne VRT-nota uit 2001.

‘VRT-task force’ tegen Vlaams Belang

Dat deze redactionele cultuur tot op vandaag ongewijzigd is gebleven, blijkt uit een in 2019 gelekt verslag van de redactieraad van de VRT-nieuwsdienst. Het document toonde op de redactievloer een grote verslagenheid over de verkiezingsuitslag van het Vlaams Belang. Zo werd er onder meer verwezen naar een artikel van VRT-redacteur Peter Verlinden in ‘De Journalist’ waarin openlijk wordt opgeroepen om een ‘task force’ samen te stellen die de berichtgeving over het Vlaams Belang moet stroomlijnen. *“Wat hebben we fout gedaan?”*, vraagt Verlinden er zich open-

3 www.vrt.be/nl/over-de-vrt/financien/financieel-kader

lijk in af. Als uitsmijter zette de VRT-coryfee er het Vlaams Belang zelfs op één lijn met “terroristische en extremistische groepen”.

De tekst toont een langgerekte klaagzang over de volgens hem veel te lakse manier hoe het Vlaams Belang door de VRT wordt aangepakt. Dat het Vlaams Belang al jaren systematisch wordt uitgesloten in de ontspanningsprogramma's van de VRT en sterk ondervertegenwoordigd blijft in de nieuws- en duidingsprogramma's bleek niet te zijn doorgedrongen tot de grijze massa van Verlinden.

1 op 3 Vlamingen vertrouwt VRT niet

Dat een dergelijke attitude en werkethiek consequenties heeft voor de geloofwaardigheid van en het vertrouwen in de media hoeft niet te verbazen. Uit het jongste Digital News Report van het Reuters *Institute for the Study of Journalism* dat onderzoek verricht in 40 landen, blijkt dat slechts 57 procent van de Vlamingen nog vertrouwen heeft in de klassieke nieuwsmedia. Ook Statistiek Vlaanderen⁴, dat al jaren het vertrouwen in de instellingen meet, toont een tanend vertrouwen in de klassieke media. Amper 1 op 5 Vlamingen geeft aan nog veel vertrouwen te hebben in de Vlaamse pers. Bij de laag- en middengeschoolden daalt dat cijfer tot 16 procent.

**“AMPER 1 OP 5 VLAMINGEN
ZEGT NOG VEEL VERTROUWEN TE
HEBBEN IN DE VLAAMSE PERS.”**

Dat groeiend wantrouwen uit zich ook ten aanzien van de VRT. Uit de vertrouwensbarometer⁵ van de VRT-studiedienst blijkt dat bijna 1 op 3 Vlamingen geen of weinig vertrouwen heeft in de VRT. Dat vertaalt zich ook in de klachten die de VRT ontvangt. Ten opzichte van 2013 gaat het om een verdrievoudiging.

Vlaams Belang-kiezers betalen ook voor VRT

Wil de omroep zijn legitimiteit en vooral zijn geloofwaardigheid herwinnen, dan moet de tanker worden gekeerd. Dat betekent dat men gestalte geeft aan de geest en de letter van het Mediadecreet, dat stelt dat men geen aanleiding mag geven tot discriminatie tussen de verschillende ideologische of filosofische strekkingen. Daaruit volgt evident een faire en proportionele behandeling van de verschillende politieke stromingen naargelang hun electoraal gewicht. Dat is geen politisering van de VRT, maar een democratisering.

De stiefmoederlijke, haast vijandige aanpak die de VRT hanteert ten aanzien van het Vlaams Belang is gestoeld op vooroordelen en druist in tegen de wet. Ongezouten gesteld: Vlaams Belang-kiezers betalen ook voor de VRT, een slordige 50 miljoen euro om

⁴ www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/relatie-overheid-en-burger/vertrouwen-in-instellingen

⁵ www.vrt.be/nl/over-de-vrt/nieuws/2020/11/26/vertrouwensbarometer-vlaming-heeft-meeste-vertrouwen-in-vrt-nws

precies te zijn. Ook zij hebben recht op een publieke omroep die hun stem, hun maatschappijvisie en hun volksvertegenwoordigers gelijkwaardig aan bod laat komen.

B. ONZE VOORSTELLEN

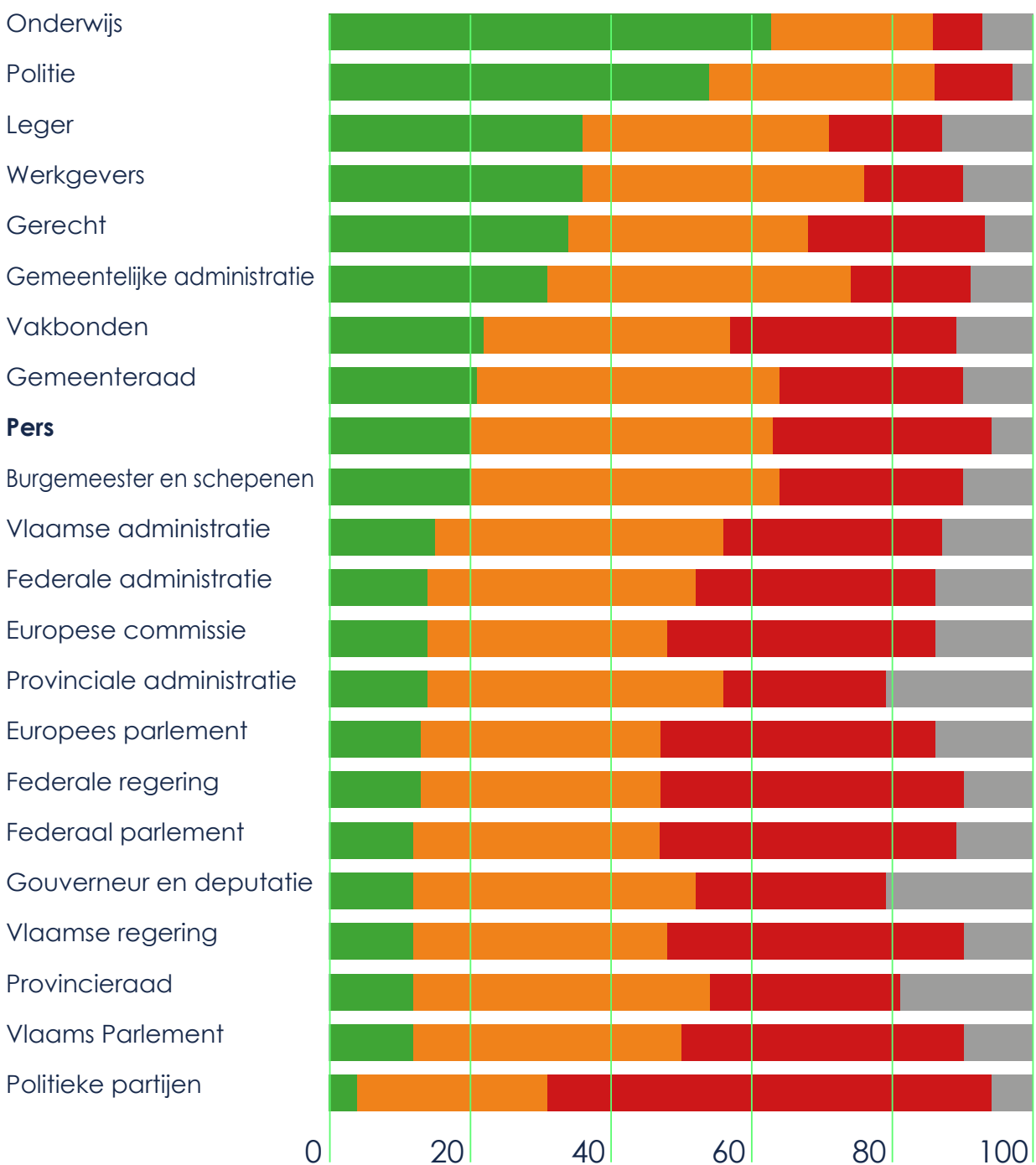
- Hanteren van proportionaliteitsvorken bij het uitnodigingsbeleid van de duidingsprogramma's op de VRT.
- Aanpassing van de bestaande '10 richtlijnen voor onpartijdigheid' van de VRT door het opleggen van de politieke proportionaliteitsvereiste a rato van de zetelverdeling in het Vlaams Parlement.
- Verbod op de aanwezigheid van politieke gasten in ontspanningsprogramma's op de VRT naar Nederlands model.
- Invoering van een duidelijk omljnd en bindend kader met betrekking tot 'fact-checking'. Dit mag immers niet verglijden naar een nieuw 'Ministerie van Waarheid'.
- Het zoveel mogelijk vermijden van 'duidende' voxpops. Zij zijn vaak niet representatief voor de hele bevolking en zijn onderhevig aan sociaal wenselijk gedrag.
- Jaarlijkse gedetailleerde rapportage van de ombudsman betreffende onpartijdigheidsklachten bij de VRT, inclusief deze verkregen via de socialemediakanalen.
- Per trimester een verantwoordingsplicht van de redacties om transparantie te bieden betreffende de gemaakte redactionele en journalistieke keuzes.
- Forse ideologische uitbreiding van de duidingsgasten (het zogenaamde adresboekje) teneinde een correctere afspiegeling van de samenleving te reflecteren.

Vertrouwen in instellingen bij de bevolking van 18 tot 75 jaar

Vlaamse Gewest, eind 2021, in %

■ (Heel) veel
 ■ Niet veel en niet weinig
 ■ (Heel) weinig
 ■ Weet niet/geen antwoord

C. NAWOORD

Pleidooi voor een oprecht opiniepluralisme

Dat de relatiegeschiedenis van het Vlaams Belang en de openbare omroep niet over rozen loopt, is niet bepaald een staatsgeheim. Sinds de definitieve doorbraak van het rechts Vlaams-nationalisme in 1991 maakt de openbare omroep er een erezaak van onze partij te negeren, te minachten of in een slecht daglicht te stellen. Het cordon mediatique zag vanaf dan het levenslicht. Het werd *bon ton* om onze partij ofwel dood te zwijgen ofwel te *bashen*. Ook het taalgebruik werd aangepast, met soms surrealistische verbloemingen van de realiteit tot gevolg. Er ontstond een zelfopgelegde bijna totalitaire manier om naar de werkelijkheid te kijken en om feiten, die niet passen in het zelfgekozen wereldbeeld, te negeren of goed te praten.

Roze bril

Waar eerder de nadruk lag op het vergoelijken van bedenkelijke donkerrode regimes verschoof sinds 1991 de focus naar het minimaliseren van samenlevingsproblemen met (veelal) niet-Europese migranten. Zowel in televisieseries, journaals als documentaires werd een rooskleurig beeld van de multiculturele mythe opgehangen,

werden problemen verdoezeld en werden de spanningen tussen islam en onze westerse cultuur zoveel mogelijk geminimaliseerd of ontkend. De 'constructieve journalistiek' begon te kiemen.

**“NOG STEEDS WORDT EEN
WELBEPAALE POLITIEKE
STROMING DOELBEWUST
GEMUILKORFD EN
WEGGECIJFERD.”**

Zoals eerder vermeld, werd die houding in 2001 ook geïnstitutionaliseerd middels een interne nota, ironisch getiteld als 'De VRT en de democratische samenleving'. Hierin werd voor het eerst klaar en duidelijk gesteld dat het Vlaams Belang niet behandeld mocht

worden als andere partijen. De verheerlijkte gelijkheid kent immers zijn limieten aan de Reyerslaan. Dat de wetgeving op de openbare omroep neutraliteit en onpartijdigheid eist en zelfs discriminatie tussen de verschillende ideologische strekkingen verbiedt, vormde geen beletsel.

Wie dacht dat de publieke omroep zich 20 jaar later ontpopt heeft tot een neutrale en objectieve speler die nieuws *brengt*, in plaats van nieuws *maakt*, vindt in voorgaand studiewerk het ontluisterend antwoord. Nog steeds wordt een welbepaalde politieke stroming doelbewust gemuilkorfd en weggecijferd. De 810.000 kiezers van het Vlaams Belang blijken goed genoeg om de rekening van de omroep te betalen, maar niet om hun maatschappijvisie evenredig aan bod te laten komen, laat staan hun vertegenwoordigers een eerlijke kans te gunnen.

J'accuse

In die zin is deze brochure een welgemeende en gestaafde *j'accuse* richting de VRT. Indien de openbare omroep de groeiende argwaan van de Vlaming wil counteren en zich wil ontwikkelen tot een moderne, onpartijdige en onbevooroordeelde openbare omroep is er nood aan een radicale ommezwaai die het gehuldigde opiniepluralisme ook honoreert en de zo geprezen diversiteitslogica in ál zijn facetten uitvoert.

Laat dit document en voorgaande voorstellen daar een aanzet toe zijn.

Klaas Slootmans
Vlaams parlements lid
Lid van de commissie Media

